

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

No. 4 Februarie 2010

NEWSLETTER

Proactiv – de la marginal la incluziv

Este un proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013.

Obiectivul general al proiectului este promovarea activă a incluziunii sociale pe piața muncii prin activarea economiei sociale, a femeilor și grupurilor etnice prin dezvoltarea și diseminarea de practici pozitive în regiunile de dezvoltare Sud Muntenia și Sud Vest Oltenia.

ECONOMIA SOCIALA ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

Profilul județului

Înființat în 1950, județul Teleorman ocupă o suprafață de 5872 km² (2,43% din totalul suprafeței la nivel național). Ca localizare, la nord este încadrat de județele Argeș și Dâmbovița, Giurgiu la est și Olt la vest, iar la sud de fluviul Dunărea, care constituie granița României cu Bulgaria cu o lungime de 90 km.

Populația totală a județului este de 453.000 locuitori. Populația din mediul urban reprezintă numai treime din populația totală a județului, cel mai mare oraș fiind Alexandria cu 57.000 de locuitori.

Cea mai mare parte a populației active este ocupată în agricultură (peste 125.000), industria având mai puțin de 27.000 de salariați. De altfel, Teleorman are una dintre cele mai mari suprafețe agricole (aproximativ 500.000 de ha). Administrația publică și serviciile sociale reprezintă al treilea sector ca număr de angajați (14.000). Din datele AJOFM Teleorman, la sfârșitul lunii noiembrie 2009, rata șomajului era de 11,5%, cu 3,8% mai ridicată comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Numărul șomerilor în evidențele AJOFM la 30 noiembrie 2009 era de 19339, raportat la nivel național, clasând Teleormanul după județele Mehedinți și Vaslui.

Aproape două treimi dintre șomerii înregistrați sunt fără indemnizație. De altfel, recenta inaugurare la Zimnicea a unei fabrici în care se produce bioetanol a fost primită cu mare entuziasm la nivelul autorităților județene, deși compania nu asigură, într-o primă fază, decât aproximativ 100 de locuri de muncă.

Locurile de muncă disponibile se adresează în special muncitorilor necalificați. Cele mai multe oferte vin din industria textilă (SOFOR Investment) unde, însă, mobilitatea angajaților este mai ridicată din cauza nivelului redus de salarizare și a condițiilor dificile de lucru.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Singura companie care încurajează angajarea de persoane aparținând categoriilor defavorizate este Germino (are ca domeniu de activitate panificația) prin accesarea facilităților oferite de legislație (în special Legea 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă). Astfel, au fost angajate persoane care au absolvit o formă de învățământ, persoane cu handicap sau persoane în vârstă de peste 45 ani. Deși numărul persoanelor angajate astfel este semnificativ, reprezentanții DJASPC sau cei ai AJOFM afirmă că motivația angajatorului este de a beneficia de facilitățile oferite de lege.

Îndată ce condițiile minimale ale legii sunt îndeplinite (perioada menținerii în muncă etc.) angajatorul refuză menținerea celor angajați. Până la intrarea în vigoare a legii 448 din 2006 (privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap) a existat reticență pentru integrarea pe piața muncii din cauza faptului că statutul de angajat presupunea pierderea dreptului de a primi și pensie. Eliminarea restricțiilor a încurajat angajarea persoanelor cu handicap însă ponderea totală a celor cu un loc de muncă este încă redusă.

PROFILUL OFERTEI ECONOMIEI SOCIALE

La nivel județean nu există nici o structură care să dețină o imagine globală asupra sectorului economiei sociale. Spre exemplu, camera de comerț are informații neactualizate și incomplete asupra sectorului cooperatist iar DGASPC nu are o bază de date a entităților din domeniul serviciilor sociale cu proiectele destinate creșterii ocupării persoanelor care aparțin grupurilor dezavantajate.

Cooperativele de credit

Primele cooperative de credit din județul Teleorman au fost înființate la sfârșitul secolului XIX (Societatea Economică Teleormanul) având ca bază de funcționare votul egal pentru toți asociații. Deși inițial își propuse creditarea în scop personal, succesul înregistrat permite societății extinderea formelor de creditare și pentru activitățile economice sau cele agricole.

Ulterior, sunt înființate alte câteva cooperative de credit cu activitate limitată la nivelul unei bresle (Societatea economică a lucrătorilor cizmari din Alexandria, Banca Populară Plugarul, Societatea Economică a Croitorilor din Alexandria, Banca Populară Reazemul Meseriașilor etc.). Sectorul cooperăției de credit s-a extins și dezvoltat rapid, astfel încât, la debutul secolului XX sunt înregistrate primele afilieri ale instituțiilor bancare la Centrala băncilor populare (Banca Agricolă din Alexandria sau Banca Populară Alexandru Ghica). Principalul motiv este reprezentat de concurența acerbă pe piața creditării și a eficienței cooperativelor de credit și a băncilor populare care își adaptau mai bine produsele și serviciile unei categorii bine delimitate (de regulă, bresle). De altfel, perioada este marcată și de o serie de falimente sau fuziuni, cele mai multe fiind înregistrate la nivelul instituțiilor bancare.

După 1989, sectorul cooperăției de credit a suportat transformări majore. Au fost realizate o serie de fuziuni și modificări ale structuri, conforme cu legislația adoptată. Reglementarea excesivă a sectorului și introducerea unor măsuri prudențiale impuse de către Banca Națională a restrâns activitatea cooperativelor de credit. De la aproape 20.000 de membri câți avea în urmă cu câțiva ani au mai rămas doar 8500. Cele mai multe „pierderi” ale membrilor au fost înregistrate în 2008, odată cu intrarea în vigoare a noilor norme BNR cu privire la reglementarea activității

~ 2 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

cooperativelor de credit. Foarte multe reguli sunt similare cu cele ale unei instituții bancare fapt considerat un dezavantaj major. Consecințele principale se reflectă în reducerea numărului de membri, creșterea procesului birocratic și dificultatea accesării de împrumuturi, creșterea costurilor de administrare a instituției.

Cea mai importantă cooperativă de credit este Unirea, cu sediul principal în Alexandria. Cei mai mulți membri sunt persoanele în vârstă din mediul rural, motiv pentru care CC Unirea a deschis puncte de lucru în mediul rural pentru a facilita accesul acestora la credite. În acest moment, CC Unirea are 10 puncte de lucru în comunele din Teleorman. Datorită acestei poziționări, CC Unirea nu intră în concurență directă cu bănci care au adoptat extinderea activității în rural având în vedere că ținta acestora o reprezintă agricultorii activi (prin operațiuni bancare destinate celor care au acces la credite sau subvenții din partea statului).

Principalele probleme care afectează activitatea cooperativelor de credit:

- perioada economică dificilă, accentuată de specificul județului Teleorman unde principalele companii au fost grav afectate în ultimii doi ani.
- scăderea dramatică a numărului de membri ca urmare a schimbărilor legislative și a constrângerilor BNR. Acestea din urmă sunt apreciate ca utile (din perspectiva creșterii încrederii în sectorul IFN) însă este necesară adaptarea la contextul actual (criză economică).
- introducerea impozitului forfetar a generat creșterea nivelului datoriilor către bugetul de stat, din cauza modalităților de calcul

Sistemul caselor de ajutor reciproc

Primele case de ajutor reciproc din județul Teleorman sunt înființate în 1949 în baza unei legi din același an, pe lângă sindicatele întreprinderilor. Activitatea acestora se extinde la nivelul fiecărei întreprinderi și acoperă un pondere semnificativă a salariaților.

În 1990, în Teleorman funcționau 125 de CAR cu 38.917 membri, cu împrumuturi acordate pentru peste 8000 dintre aceștia. Prima uniune a CAR se înființează în 1990 căreia i se subordonează toate CAR din județ, conform legislației de la acea vreme. Din 1996, CAR ies din subordonarea sindicatelor și se constituie ca persoane juridice conform legii 21 din 1924. În același an, perioada de declin economic accentuat afectează activitatea CAR, numărul acestora reducându-se semnificativ. În Teleorman funcționează 52 de CAR ale salariaților, cele mai multe având sediul în Alexandria. Serviciile Uniunii CAR constau în consultanță pentru membri, reprezentare, control și revizii anuale. Uniunea județeană gestionează și fondul de lichidități care asigură împrumuturi pentru CAR aflate în dificultate.

Criza economică a determinat creșterea numărului de cereri pentru împrumuturi în condițiile în care a crescut și numărul de restanțieri. Situația generează presiune pe activitatea de creditare. Numărul de membri a crescut în ultima perioadă, CAR fiind perceput ca o alternativă mai avantajoasă decât sistemul bancar. Pentru perioada următoare se intenționează majorarea fondului social și reducerea perioadei de împrumut de la 15-18 luni cât este în prezent la maximum 12 luni. Sumele împrumutate de către membri sunt cel mai adesea utilizate pentru nevoi personale, finanțarea unor evenimente (nuntă, botez) sau pentru plata taxelor școlare. Ca și în cazul cooperativelor de credit, CAR-urile nu au perceput creșterea numărului de cereri de înscriere ca o oportunitate de dezvoltare, având în vedere că situația economică instabilă poate crea dificultăți în gestionarea activității de creditare.

~ 3 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Cooperativele meșteșugărești și de consum

AJSCOM Teleorman reunește 32 de cooperative meșteșugărești, toate fiind de gradul doi. În județ mai există 20 de cooperative neafiliate, având în vedere că legislația a eliminat, începând cu 2005, obligativitatea apartenenței la uniuni sau federații.

Înainte de 1989, sistemul cooperatist a avut o pondere semnificativă la economia județului Teleorman. Au existat cooperative care activau în domeniul industriei și care realizau chiar și activități de export. În mediul rural predominau cooperativele din domeniul comerțului și serviciilor iar în mediul urban cel mai bine reprezentate au fost cooperativele meșteșugărești. Primii ani ai capitalismului au însemnat declinul sectorului cooperatist, proces accentuat la sfârșitul anilor '90. Privatizarea, cooperativelor și vânzarea activelor, a redus dramatic ponderea cooperativelor în economia județului. O altă cauză a declinului a fost retragerea unor foști membri care înainte de 1989 nu ar fi putut desfășura o activitate economică pe cont propriu. Apariția unor alte forme de organizare juridică a activităților economice a determinat abandonarea sectorului cooperatist.

Au existat intenții de a implementa **proiecte cu finanțare europeană**, însă inițiativa a aparținut companiilor care asigură consultanță. **AJSCOM** nu a inițiat colaborări concrete cu firmele de consultanță care au prezentat oferte, având în vedere solicitările acestora de a primi un onorariu care să recompenseze activitatea de pregătire a cererii de finanțare. În opinia reprezentanților AJSCOM, condiția este inacceptabilă, asociația neavând resursele necesare pentru a-și asuma riscurile plății unor servicii de consultanță pentru care nu se garantează. Plata unui comision de succes este apreciată ca fiind soluția optimă pentru a participa la implementarea unui proiect cu finanțare din fondurile structurale.

Relațiile cu Camera de Comerț și Industrie sunt formale și s-au rezumat în ultima perioadă la participarea la unele evenimente (târguri, premieri). Există posibilitatea ca membri ai AJSCOM să participe în calitate de beneficiari la un proiect cu finanțare europeană implementat de Camera de Comerț Teleorman, însă impactul participării este evaluat ca modest. Practic, membrii AJSCOM vor beneficia de cursuri de formare în domeniul dezvoltării culturii antreprenoriale, însă activitatea nu este însoțită și de măsuri concrete de suport a activităților economice.

Evoluția sectorului cooperatist este estimată în termeni pesimiști. Fără suportul consistent, inclusiv financiar, al statului, sectorul cooperatist riscă să dispară. Ultimii ani au fost dificili pentru sectorul cooperatist, volumul de activitate reducându-se semnificativ. Criza economică și unele ambiguități legislative care blochează posesia deplină a patrimoniului accentuează dificultățile cooperativelor.

PERCEPȚIA ECONOMIEI SOCIALE

În ansamblu, este una pozitivă din perspectiva potențialului pe care îl reprezintă pentru grupurile dezavantajate. Sectorul cooperației meșteșugărești, în pofida declinului accentuat din ultima perioadă, asigură un număr semnificativ de locuri de muncă, în special în mediul rural. De asemenea, cooperativele de credit sau casele de ajutor reciproc, deși au adoptat măsuri suplimentare de prudență în activitatea de creditare, constituie o formă de suport pentru persoanele cu venituri reduse dar și pentru fermierii care se confruntă cu dificultăți temporare în acoperirea cheltuielilor curente.

~ 4 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Critic este faptul că entitățile de economie socială, prin volumul activităților, au un impact redus în raport cu importanța pe care au avut-o înainte de 1989. De asemenea, nu se adresează explicit grupurilor dezavantajate, sectorul ES fiind el însuși unul defavorizat, aflat într-o situație critică. Nu există forme concrete de suport și nu au fost manifestate intenții de a sprijini activitatea entităților ES.

La nivelul furnizorilor de servicii sociale, implicarea în activități de economie socială este aproape nulă. Nu există resurse pentru a încuraja integrarea pe piața muncii a persoanele aparținând grupurilor dezavantajate, cu excepția accesării unor forme de suport prevăzute de L 76/2002. Gradul de cunoaștere a conceptului de economie socială este scăzut. Numai reprezentanții instituțiilor direct implicate în sectorul cooperatist, cei ai DGASPC sau AJOFM au dovedit o înțelegere parțială a conținutului conceptului de economie socială. Conform acestora, elementul central al economiei sociale este integrarea pe piața muncii a persoanelor dezavantajate, incluzând aici și facilitățile legislative.

FORME DE SUPT PENTRU ENTITATILE ECONOMIEI SOCIALE

Este dificilă estimare unor forme de suport cu impact semnificativ pentru sectorul ES, având în vedere lipsa implicării sau a mijloacelor modeste a instituțiilor relevante la nivel județean (Consiliu Județean, Camera de Comerț, AJOFM sau DGASPC, uniuni). Declinul accentual al entităților ES și restrângerea activităților acestora care afectează direct sau indirect grupurile dezavantajate sunt probleme care nu pot fi corectate prin măsuri punctuale, pe termen scurt.

O primă formă de suport necesară ar fi **promovarea economiei sociale** la nivelul decidenților relevanți la nivel județean. Activitatea de informare ar trebui să fie focalizată pe două elemente centrale: cunoașterea problemelor cu care se confruntă entitățile ES și potențialul acestora de a asigura suport pentru grupurile dezavantajate. O astfel de activitate ar putea asigura cadrul necesar conturării unui plan de susținere a sectorului ES pentru a stopa declinul acestuia.

O altă formă de suport ar trebui să vizeze **acordarea de consultanță legislativă** pentru actorii instituționali implicați în domeniul economiei sociale (inclusiv furnizorii de servicii sociale).

Un **centru de informare** care să asigure inclusiv accesul la oportunități de finanțare, care să promoveze proiectele relevante aflate în implementare la nivel județean sau să faciliteze crearea de parteneriate ar putea fi o formă de suport consistentă. La nivel local, FSE sunt considerate ca singura sursă de finanțare externă disponibilă, în pofida faptului că pot fi accesate și finanțări din alte surse.

Pentru formare ar fi utilă crearea unui **modul de instruire a lucrătorilor sociali** pentru persoane vârstnice. Este o oportunitatea pe care cele mai mult consilii locale o ignoră deși există forme de suport de la bugetul de stat. În mediul rural ar putea fi create rețele de suport care ar asigura locuri de muncă pentru persoanele care au peste 45 de ani și pentru care integrarea pe piața muncii este aproape imposibilă. Rețelele dezvoltate de CL Alexandria sau CL Talpa poate fi utilizate ca model.

PERSPECTIVE ALE ECONOMIEI SOCIALE

Evoluția sectorului ES în ultimii ani nu lasă loc nici unui fel de estimare optimistă. Sectorul cooperației de consum sau meșteșugărești este reprezentat aproape simbolic, deși în urmă cu 20 de ani avea cea mai importantă pondere în economia județului. Gestionarea neglijentă și chiar frauduloasă a cooperativelor și a uniunii în primii ani de după 1989 a redus sectorul cooperației la o prezență simbolică. Nu au existat intervenții

~ 5 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

semnificative pentru susținerea cooperativelor, cu excepția unor prevederi legislative. Instituțiile județene nu forme de suport sau facilități cooperativelor, apreciind activitatea acestora numai din perspectiva unei societăți comerciale. Spre exemplu, CJ nu avut nici un fel de intervenție pentru sectorul cooperatist, iar Camera de comerț și-a limitat suportul la invitații adresate cooperativelor pentru participarea la festivități de premiere (contra cost) și promite includerea membrilor cooperatori la cursuri de formare în domeniul dezvoltării culturii antreprenoriale.

Sectorul cooperației de credit sau cel al caselor de ajutor reciproc au șansa unui reviriment similar celui înregistrat la începutul secolului XIX. Prudența manifestată în activitatea de creditare, utilizarea rețelelor sociale pentru admiterea de noi membri sau stingerea litigiilor cu cei rău platnici, asigură reducerea riscurilor care pot genera disfuncții sau chiar falimentul. De asemenea, specializarea activității de creditare, în special la nivelul cooperativelor de credit, asigură evitarea concurenței directe cu băncile comerciale. Însă, în cazul cooperativelor de credit, reglementările restrictive ale Băncii Centrale pot crea dificultăți din cauza reducerii disponibilului pentru creditare și a măsurilor birocratice suplimentare.

Prezența redusă a sectorului ONG și faptul că nu există nici un ONG acreditat în domeniul serviciilor sociale este un dezavantaj major pentru eventuale măsuri de susținere a sectorului economiei sociale.

~ 6 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Titlul programului:
Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor
Umane 2007-2013

Titlul proiectului:
Proactiv – de la marginal la incluziv

Editorul materialului:
Asociația pentru Dezvoltare și Promovare Socio-
Economică CATALACTICA-filiala Teleorman

Data publicării:
28 Februarie 2010

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a
Uniunii Europene sau a Guvernului României”

~ 7 ~